

ШЫН

1958
ИЮНЬ
15
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 118 (4088)
Өртөө 20 коп.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясының Хакас область комитетинде Хакас автономнуг областың ажалчы чоннар депутаттарының областың Сөвединиң күүсекчи комитетинде (1 арын).
БИСТИҢ ОБЛАСТА (1 арын).
Хакас автономнуг областа (1 арын).
РОССИЯГА ХАКАСИЯНЫҢ ЭКИ-ТУРА-БИЛЕ КАТТЫШКАНЫНЫҢ 250 ЧЫЛ БОЛГАНЫҢА: С. Улдургашев.—Уластар

ның найырадыг өг-бүзөсінде (2 арын).
Совет музыканың оруу — улусчу чоруктун болгаш реализмниң оруу (2—3 арыннар).
И. Кулешов. —Хакасиянын шахтерларының хоорайы (3 арын).
С. Монгуш. — Доозубазан септелге (3 арын).
КНО-нун Айыма чок чорук Чөвүделинде (4 арын).

Барыны Германияны атомнуг чепсек-беле чепсектеринге улуу Ганноверниң ажалчы чоннарының массалыг митингизе (4 арын).
Чепсеклендишкениниң дүжүр дугайында айтырганын талазы-биле Англияның общиналар палатасынын санал берилишкени (4 арын).
Т. Мады. — Колхозчуларның байырлары (4 арын).

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

Школячыларның чайгы дыштанылгасын организаастыг эрттирер

Кайтамчыктыг чай бодунуң өргөни дозуу-биле өзел киргенни холбаштыр областтың школячыларыга солун болгаш утка-шныарыг, төгүлүг чайгы дыштанылгалар өгөзөт. Уругларның чайгы дыштанылгасын организаастар дугайында бисте районнар бүртүндө комиссиялар тургустунгулаан болгаш бо талазы-биле чамдык ажалдар чоруттунуп турар.

Өөредилге чымының доозуганы-биле чергелештир өге класстарның өөрендишкени башкыларының удуртуудагы-биле бир-ийи хонжуртары массалыг аян-чоруктары эрттирер. Июньдүг өгөзөндө Кызылгата областтың пионерларын ийгилик сүзү берди. Күрүнө албан черлеринин база чырымышының болгаш көдө ажал-агыл ажалчыларынның профессионал обкомнарының үш пионер лагерлеринин болгаш чамдык колхозтарның каттышкан пионер лагерлеринин баштайгы өлчөөдө чүс-чүс уруглар боттарының организаастар кандадырып, быжыктарып турарлар. Хөй-хөй уруглар төрөз черлеринге похоттар болгаш туристериниң селдартына киржирер, а чамдык уруглар Шүшенске-аян чорукче чоруп турар болгаш Москвада Бүгү-эвилелиниң көдө ажал-агыл делгелгезинге баар чаагай өргөн алганнар.

Пионер лагерлеринге дыштанырылган, аян-чорукча чорутуудан аңгыда үстүк класстарның өлөөди өөрендишкени чайгы бүүдүрүгө практикаларын эрттирип турарлар. Ийдиг практикаларын Сарыг-Сейте, Кызыл-Мажалыктың, Туранымы, Шагаан-Арыгының, Балгазыны болгаш өске-даа ортумак школяларның өөрендишкени чогуунда колхозтарга, МТС-терге, совхозтарга өлөөк организаастыг эрттирер. Ол ышкан аңгы-аңгы класстарның өөрендишкени боттарының школяларынның чамдык дуржулга улаштыр колхозтарга, МТС-терге, совхозтарга өлөөк организаастыг эрттирер. Ол ышкан аңгы-аңгы класстарның өөрендишкени боттарының школяларынның чамдык дуржулга улаштыр колхозтарга, МТС-терге, совхозтарга өлөөк организаастыг эрттирер.

Школячыларның чайгы дыштанылгалары чүгө өгөзөп турар. Ийди чааган оңу организаастыг эрттирер дөш улус өөредилгезинин, профессионалларын болгаш комсомолу оргнары ам-даа хөй-хөй чүүдө-лери кылар дүзүлгелер. Ийди лагерлерге бүгү ажалдарын уругларга чаагаанчыг өвөс, солун утка-шныарыг кылдыр организаастар ужураг. Лагер бүртүгү политтехниктиг өөредилгениң неггере-иниңи кылдыр тургузуп, оларга ийди ажалчыг күш-ажылы дөш тарышты калбартып, оң түңкө-лери сезон бүртүгүндө үлдүр херек.

Көдө школяларның хөй-хөй өөрендишкени колхозтарның ферма-ларына, ховуларына көдө ажал-агыл ажалдарына киржирер. Ол база-ла уругларның организаастар кандадырар. Колхозтар-ның партия организаастары, школяларын директорлары колхозтарга ажалдар уругларның дыштанылгасын болгаш аш-чөм-биле кандырылганын дугайында улус кичөөгөйи салыр ужураг. Ол ышкан чоруттуган аян чорук, тургучи похот бүртүгү уругларның билин калбартырыче, төрөз чериниң бойдузун өөрендишкени улаа-гай турар.

Школячыларның чайгы дыштанылганын үзөндө дык хөй со-лун, утка-шныарыг кемгегер чоруттунар. Улус өөредилгезиниң болгаш комсомолу оргнары оларны бүгү партия, совет болгаш профессионал организаастың дөшкө-лө дуузалчыг-биле чедишкени-ниг шийтирерил шыдаарлар.

Уругларның чайгы дыштанылганын Чая-Хөл районда база-ла организаастар чок эрттирип турар. Ийди ортумак шлоляның директору эш Ондар районга колхозтар аразыны пионер лагерин организаастар дугайында көдө ажал-агыл артелиниң баштаар черлеринин даргаларынын бары шүптүзүндө ийди чымыл келжөк, оогу кыдыг-даа түңкө чок болган. Ийди чааган хөй-хөй школячылар база-ла чүгү кылырын күзөйдүр, оңу кылып турарлар. Райондуг колхозтарды шийтирелтирип турар улус чүгү-ла согулгалар бар болбай-лан. Ийди чааган бистич келер үеви, ажал салгаччыларымыс — уругларның чайгы дыштанылгасынче райондуг-даа, колхозтарын-даа улуртучулары кичөөгөйи салыр ужураг турганнар.

Школячыларның чайгы дыштанылгалары чүгө өгөзөп турар. Ийди чааган оңу организаастыг эрттирер дөш улус өөредилгезинин, профессионалларын болгаш комсомолу оргнары ам-даа хөй-хөй чүүдө-лери кылар дүзүлгелер. Ийди лагерлерге бүгү ажалдарын уругларга чаагаанчыг өвөс, солун утка-шныарыг кылдыр организаастар ужураг. Лагер бүртүгү политтехниктиг өөредилгениң неггере-иниңи кылдыр тургузуп, оларга ийди ажалчыг күш-ажылы дөш тарышты калбартып, оң түңкө-лери сезон бүртүгүндө үлдүр херек.

Көдө школяларның хөй-хөй өөрендишкени колхозтарның ферма-ларына, ховуларына көдө ажал-агыл ажалдарына киржирер. Ол база-ла уругларның организаастар кандадырар. Колхозтар-ның партия организаастары, школяларын директорлары колхозтарга ажалдар уругларның дыштанылгасын болгаш аш-чөм-биле кандырылганын дугайында улус кичөөгөйи салыр ужураг. Ол ышкан чоруттуган аян чорук, тургучи похот бүртүгү уругларның билин калбартырыче, төрөз чериниң бойдузун өөрендишкени улаа-гай турар.

Школячыларның чайгы дыштанылганын үзөндө дык хөй со-лун, утка-шныарыг кемгегер чоруттунар. Улус өөредилгезиниң болгаш комсомолу оргнары оларны бүгү партия, совет болгаш профессионал организаастың дөшкө-лө дуузалчыг-биле чедишкени-ниг шийтирерил шыдаарлар.

Нефтидиг чаа районнар
ПОЛТАВА. (СЭТА). «Укросток-нефтеразведка» трестиниң байлак шийдикчилери бо чылдыг өгөзөндө Полтавниң нефть байлагы чаа черлерин илериңип тылкан. Суук оодор чүүлдү хөй куралдары шийдик өөрендишкенин аргазы-биле илериңип тылкан.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясының Хакас область комитетинде Хакас автономнуг областың ажалчы чоннар депутаттарының областың Сөвединиң күүсекчи комитетинде

Россия күрүгезиниң составына Хакасияны киргениниң 250 чымы—национал улус байырлары-биле холбаштыр Хакас автономнуг областың бүгү ажалчы чоннарына — ажалчыларына, колхозчуларына болгаш интеллигенцияныга Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясының Тыва область комитети, ажалчы чоннар депутаттарының областың Сөвединиң күүсекчи чуректиң ханымыдан ийди байыр чедирип, амыр-мендизин айтырып тур.

Байырламын силерниң-биле кады бистериң өөрүшкүдүг демгелеп турарымың төгүлдүг бодушкунуң — Россия күрүгезиниң составына Хакасияны кирген чорук Россияның аян-дунма улустары-биле, мадырлык орус ажалчы аян-биле болгаш күш-ажылыч тараачынар-биле хакас улусту чооктулаштырган, ийди дайыныга — хааның өргө-чагыргага улус дем каттыштырган демгелеге оң кыраалганын хандырган. Октябрьниң социалисттик Улус революциясы Россияны бүгү улустары, оң иштиңде хакас улусту база национал болгаш социал даргадан костаан, национал достуг төгүлдөжө оруту оларның мурунуг ажалды берген.

Совет өргө-чагырганың чылдарың дургузунда Хакасияга болгаш кайтамчык чаагай чаартылгаларга Совет Тываның ажалчы чоннары сетилгениң ханымыдан өөрүп турар. Коммунисттик партияның, Совет чаканың хун бүгү сагыш салышканың болгаш дуузалчымың ачынында, Совет Эвилелиниң бүгү аян-дунма улустарының, хамыктыг мурунда улус орус улустуң ак-сеткилдик деткичезиниң ачынында, хакас улус улустунуң, көдө ажал-агылың болгаш бодунуң социалисттик утка-шныарыг, национал кезир-СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ КОМИТЕДИ.

аңг културамың төгүлдөжө бодунуң өрес-шүндүгү күш-ажылы-биле улус чедишкениниң чедиң чедишкенини СЭБ-ниң Ленинчи национал политтехниктиг мерген угааның шындының болгаш чөдөмкүчү күшүтүңү, Совет Социалисттик Республикаларың Эвилелиниң улустарың бузуубас найыралың хөй сагыш бузуредилгезиңиң бирөөзи бодуш турар.

Хакас улустуң политиктиг, экономиктиг болгаш културалуг төгүлдөжө дуржулгазы болгаш чедишкенини СЭБ-ниң Ленинчи национал политтехниктиг мерген угааның шындының болгаш чөдөмкүчү күшүтүңү, Совет Социалисттик Республикаларың Эвилелиниң улустарың бузуубас найыралың хөй сагыш бузуредилгезиңиң бирөөзи бодуш турар.

Россия күрүгезиниң составына Хакасияны киргениниң алдарыг өвүчү байырлары-биле холбаштыр аян-дунма хакас улуска байыр чедирип, оң амыр-мендизин айтырышың, экономиканың болгаш културалуг төгүлдөжө оң чаа-чаа чедишкени-нериг болурун Тыва автономнуг областың ажалчы чоннары сагыш сеткилиңиң бүгү ханымыдан күзеп, Хакас автономнуг областың ажалчы чоннары СЭБ-ниң ХХ съездиниң төгүлдүг шийтирелдин амды-ралга боттандырар дөш моон солгаар-даа өрес-шүндүгү ажалдар, бистич Совет Социалисттик Төрөөн чуртувустуң күчү-шдылың быжыктар дөш демгележир дөзөңгө боттарының быжыг бузурелдин илериңип тур.

ССРЭ-нин улустарының улус найыралың чаага-чымы — бистич алдарыг Коммунисттик партиямыс дөзөргезин!

ТЫВА АВТОНОМНУГ ОБЛАСТЫҢ АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЫ СӨВЕДИНИҢ КҮҮСӨКМҮ.

Приморье чогаалчыларының чаа номнары

ВЛАДИВОСТОК. (СЭТА). Приморьениң чогаалчы Михаил Самуниниң «Бүдүн кижилер» деп ыраакы-чөөн чүкү колхозчу көдө-ниң кижилериниң дугайында быштайгы романы помчучуларын сеткилге кончут таарышкан. Ол чогаалды мадырларының салым-чөдүнүн дугайында чүгүлгө чаагай уруглүчүлөсө ирги бе деп помчучулар оортан айтырып турган.

М. Самуниниң «Ханкай ум» деп чаа романын Приморьениң ном үлдүр чери чаа үлдүргөн, «Бөдүн кижилер» талазы-биле таныш кижилерин помчучулар ол номдан тып алганнар. Бөдө ажал-агылың көдүр дугайында сагыш салым турар кайтамчыктыг патриоттарың—ыраакы-чөөн чүкүчүлө-ниң дугайың автор көргүзүп турар. Ханкай кавказының байлак чыны-аажымы—Приморьениң уран-хиршүтү черин романда тодаралдык би-жүү.

1960 чылда Владивосток чүс хар харлаар. С. Сушковтун «Порт Владивосток» деп төгүлдүг очерктери ол кайтамчыктыг хунге тураскал-тылганын, Окум океанда порт хоорай канчаар тургустунганын ийди чулаалар турар. Е. Терешенковтун «Жена Журавина» деп ному, Майя Черканинаның школячыларга рас-кастары болгаш приморьени лите-раторларың өске-даа чогаалдарын ном үлдүр чер база нарлап үлдү-рер.

Россияга Хакасияның эки-тура-биле каттышканының 250 чыл болганына

ХАКАС АВТОНОМНУГ ОБЛАСТА

Тулчушкуннарга камналга найырал

Россияга Хакасияның эки-тура-биле каттышканының 250 чыл өвүчү байыр-ламына белектердиң хунеринде облас-тың ажалчы чоннары Хакасияның төгү-дүччө улус сонургал салган.

Кравченко-Щетинкинниң шерияның партизаны чораның-биле хөй ужура-жышкынар болган. Ол ужуражышкы-нынар орус болгаш хакас улустарың найыралың чамынанчаа көргүзү бодуш турар.

Аскы районга болган ужуражышкы-ныга партизан чоран, ам пенсионер Пушин биле Гөрдөй Кильчакос сактышкынар кылган. Орус, хакас ол ийи өңүктөр каймы-даа совет өргө-чагырга дөш демгележип чоранын, орус, хакас улустарың найыралы тулчушкунга канчаар канчалып турганы чулаалаан-нар.

Партизан Пушиниң сактышкыны Куйбышев атыг совхозка улус сонургал-биле уткан. Сактышкының дыңнаан ха-кастар орус улус-биле найыралдык дем-гө кылдыр эш Пушинге хакас национал хөйлени белек кылдыр бараалгакан.

Хойжуларның чедишкени

Шира райондуг «Хүреш» деп таралал совхозуң хойжулары 1960 чылга чедир хойларның самын ийи катан көвүдө-дир дөш демгележип турарлар.

Совхоз бо чымы чүс хөй бүртүгүндө-не ортума-биле 115 хураганнары кан-галал алган. Хоочун хойжу Исхан Шага-нов чүс хөй бүртүгүндө 121 хураганнар-ны, Георгий Гургушев—110 хураганнар-ны доруктурган.

Совхозтуң малчыныры хойларны кыш-тагларга хараганнадыр арганы ам ийи чылда чорутуп келгенер. Ол арга сов-хозка өки түңкөдө берил турар.

Россияга Хакасияның эки-тура-биле каттышканының 250 чыл болган оңу хакас улус бөгүн, июнь 15-те байырлаалды-биле демгелеп турар. Хакас улус бодунуң бо төгүлдүг улус байырлаалы ажал-агыл болгаш култура тургузушкунунда улус-улус чедишкени-биле уткан. Ол чедишкениниң херчилеп турар чамдык материалдары бистич солунуң бөгүнүң номеринде (1, 2, 3 арын-нарда) парладдымыс.

Акы-дунма хакас улустуң бо төгүлдүг байырламы бистич чурту-вустуң улустарының найыралының болгаш акы-дунмалыкы чоруту-муң байырламы болур.

Байырлаалга артистерниң белээ

Хакасияның М. Ю. Лермонтов атыг театрының хакас бөзү тус чериниң авторлары А. Топанов биле К. Зинкеро-скийниң чогаатканы «Тенез Харла» деп шийлиң улустарың белектер.

Ол ший болза, шаандагы Хакасияның үзөндө байларның болгаш дүжүметтерин кара-туралында ажиллашканы болгаш бөдүкү чоннуң мерген тывынгары, дар-лаачылары көөр хөн чогуң илериңип турар.

Шийниң чок мадырлары адым кижиниң уруу Порчо, адым Ожең, оң өвүчү Чамар болгаш өске-даа бөдүн хакас оол,

кыстар. Олар шийде улус чоңуң төлө-декчлери бөзүп турарлар. Порчоңуң ка-дайларың күзөөң бай Харлаов олар тенедиң каантарар.

Ший хөй-хөй ырыларың болгаш тан-цыларың. Оң музыканың Абаканиң-ч композитору А. А. Ковель чогааткан. Ший-ниң музыканың шийдеңизинде улустуң аялгаларын колдуунда ажаллап турар.

Россияга Хакасияның эки-тура-биле каттышканында бээр 250 чыл болганы-ның байырамының хунеринде ол ший-ниң көрүчүлөргө болгаш аалчыларга театрың коллективни бараалгадыр.

Ахьян хоорайың Октябрьская кудумчузуна чуртаалга бажыны.

БИСТИҢ ОБЛАСТА

Хөй кыргыздазын дооскан

ЭРЭП. («Шыяның» корр.). Эр-эни районда «Кызыл сымды» колхоз бо чымы 10462 кой кыргызар. Күш-ажылы ший организааста-нында кыргыздары июнь 11-де доозупкан.

Моон-биле кады күрүгөге 4313

ег дүк дүжарының планын ол өз-көз база хуусаа бетинде дооскан. Аңгы үеде белектер чуртуу бау-гаар 15 тонна дүк кийер планын чедишкениң чорутуп турар. Бө-хүннерге чедир 12,5 тоннамы сак-кан.

Хөй кыргыздазының муракчылары

Чаа-Хөл райондуг «Найырал» көдө ажал-агыл артелинде электри кыргызда агрегатында ажал-лап турар кыргызчыларда күш-ажылың бүдүрүчүлүгүң бедилдип, бүдүр ажал нормаларын ажал күүсөдүш турар муракчылар хөй.

Агрегатта кыргызчылар Дилгир, Багыт, Х. Шура, Х. Баир олар күн-де 20 кой кыргыз тургаш, 25-тен 40 чедир баш хойлары кыргызып, нормазың 125—175 хуу күүсөдүн.

Хөй кыргыздазының муракчылары

ТОРГАЛЫҢ. (Телефон-биле). Чай-гы семиртилгени эки организаастаан болгаш кижин хун чымы ажал мал-дың продукттуу бедик болурун ажалды практиказы улам-на бүү-редип турар. Өвүр районда «Торгалыг» колхозтуң бо чымы кыргызар хөй 16 муң чедип турар. Баштайгы неделяда кыргызтыңа 3769 койдан 6600 кг дүктү ажал алган. Чам-дык чурт хойларының бөзүм дүгү 2 кг ажал турар.

«Торгалыг» колхозтуң хөвүң өлөөн хууа атайының нарын дүк уксааның хаймакты болу берген.

Экижиткен ийди хойларың дүгү кыргызар чөккө чаа өгөзөн. Электри агрегатында аңгыда, хол хачыларың кыргызчыларың олар-ага аайы-биле база организаастаан.

Хөй кыргыздазын дүредетпи-шаан, дүктү чидирг чөккө ажал амыр, күрүгө дүжаар болгаш са-лар планнары чогуу өйүңдө күү-сөдир дугайында колхоз баштаар чө-ри болгаш мыда парторганизаага боттук кемгелерин ап турар. Июнь 12-ге чедир белектер пункттуңда он тонна ажал дүктү кыргар.

Сиген кезилдеңизге белектер

СУТ-БАЖЫ. (Телефон-биле). Таң-ды райондуг «Тилдеге» колхозуң колхозчулары малга быжыг чөм суурну белектер алып дөш септелге ажалың чорутуп турар. 30 атымы тусжайлаан. Ат-биле сиген кестирер 6, трактор-биле кестирер 4 машина, ийи ат-биле сөөрттүр 2, бир атың 4 дырбаан-тар, бүртү херекселдиг 60 во-ло-

кушлар болгаш 60 ажал хол-кадымырлар база белең. Колхозчу-лар О. Селев, Т. Даш, М. Аюуң олар сиген кезер чепсек-херексел-лериң септөөрүнө ийдишкениң ажалдааннар.

Өрткөн чылга денээрге сиген-ияң үнүжү бо чымы өки. Сиген кезилдеңиз июнь 20-де өгөзөт.

Суур чаагайжып өскөн

Алдың Тей суур чөккө чедир-ле чаа-гайжыттымыз, он беш хире бажынар-дың чер турган. Аңа совхоз организа-стан соода суурнуң шырай хевир чарты-ның өскерилген.

Суур ам Абакаң—Таштып демир орук шүтүмүнүң ол-бо талазы-биле шөйлүп чоруткан. Чүгө өрткөн чымы бөзү он ажал өг-бүлөлөр чаагайжыды туткан (ийи-үш өрөөдиг) чаа бажынарже кө-жүп кирген. Совхозтуң бажыңы В. Побывалов бөзүң чаа бажыңың тулун алган. Чөдү чыл школямың бажымы Н. Адыгеев чаа бажыңда көжүп кирген.

Совхозтуң чөлаачымы В. Чустугашев, аят-ажаакчымы Г. Малышев, ажалчы И. Субраков болгаш оон-даа өскөлөр чаа бажыңнарың тутулган алган болгаш мы-чаар көжүп киргенер.

Бо чымын база-ла он ажал өг-бүлөлөр чаа бажыңнарың болур. И. Субраков ийи кяортнарың даш бажыңың тудуу доозуп турар.

Алдың Тей суурга клуб, школа, библиотек болгаш өске-даа култура ам-мыралдың черлери тургустунган.

Россия Хакасияның эки-тура-биле каттышканының 250 чыл болганына

Улустарның найыралдыг өг-бүлезинде

Ажылчы хакастар боттарының арге-шөлө чок чоран байдалына шымашпай, даракчыларга уур демиселе орус ажылчы чоннар-биле кады каш удаа кудурап үнүп турганнар. Нинти дайында уура кады чорудуп турган демисел орус болгаш хакас ажылчы чоннарының аразына ажыл-агыйлыг болгаш культуруг сыйры харлазалары XVII чүс чылдан бээр тургузарына-га илг болган.

Орус улустун мурнакчы төлөөччилери, ылангыя политика талазы-биле шүктүргөннер хакас улустун национал бот мекерелерин өзүздөнгө, социал болгаш национал дараалан хосталгаже оон чүткүдүне улуг саздарын чедирген.

Орус пролетариаттың болгаш оон аңгардымы — Коммунист партиянып үнүрү-биле хакас ажылчы чоннар боттарының хосталга дөш демиселден илгелдиг удуртукчу-дуг болган. 1917 чылдың октябрь-да тылзең социалист революция хакас улустун амдыралына политика талазы-биле шийтирилг аргалда болган. Революция оларга национал дөш өргөни болгаш хосталганы берген.

Хакасияның кол кезеңиң бактап турганы Минусинск уездине Совет эрге-чагырга 1917 чылдың октябрь 31-де (ноябрь 13-те) тургустунган. Хакастарын мурнакчы төлөөччилери Совет эрге-чагырга дөш, төрөң чериниң хосталганы дөш демиселе боттарының улуг хуузуна база киргешер.

Большевиктерин Минусинск организация болгаш Минусинск Совет административтиң чаргытагына национал хевирлериниң ажы-тамын шийди алдыра хакастарга дузаалар талазы-биле улуг ажылды чоруткан. Минусинск Совети 1918 чылдың апрель 25-те Хакасияны бот-чагырарына дугайында дүрүмү бадылаан. Ол дүрүмүн багыр Минусинск болгаш Аниск уезддерини хакастар Хакасияны ховун ийитилеи кылдыр каттышкан. Ол болза хакастарың совет национал автономияның үдесиниң саздан баштайгы документ болган. Иччаарда өгөлөң хамааты дайын болгаш даштык интервенция 1919 чылдың төңчүздө Советтерин каттап тургузарына чедир Хакасияга национал совет тургузушкуну союктаган турган.

1922 чылдың июнда хакастарның үшкү конференциясы хакас районнарын административтиң бөлүдү кылдыр тускайлаары эргеже чүгүдө деп санаан. Хакас улустун ол күндөги губерния партия болгаш совет организациялары дөткөөн. 1923 чылдың ноябрь 14-те Бүтүрөссийниң Төп Күүсекчи Комитетиниң төтталы-биле Усть-Абакан суур төптүр Хакас национал уезд тургустунган. Сибирьин районна-вы-биле холбоштур 1925 чылда Хакас уезд национал округ кылдыр өдө тургустунган.

1930 чылдың октябрь 20-де Бүтүрөссийниң Төп Күүсекчи Комитетиниң Президиуму «Хакас округту оон турар девискэрине Хакас автономиялыг область кылдыр өдө тургузар» деп доктааткан.

Хакас автономиялыг областың тургустунган чорун Коммунист партияның болгаш Совет эрге-чагырарының денничи национал политиказын херек кырынга боттаныштырган тыңына болган. Автономиялыг область формалы-биле национал күрүнө тургузууга ССРЭ-нин улустарының амы-дуңча өг-бүдөсүнө хакас улустун дөш өргөни хандырып турар.

Октябрьниң социалист Улуг революцияның тыңына хакас улустун чүгө политиказын өсөс, ханын база экономиказын көтүрүлөшүндү хандырган. Национал улустарың чүс-чүс чылдарыга экономиказын болгаш культуруг хожудаашымы чогур материалдык байлалдар чокка узуткалттыккан турган. Иччаарга Коммунист партия болгаш Совет чазак шаанда дараалып чорун улуткаар дугайында совет эрге-чагырарың баштайгы хүнеринден өгөлөң-дө сагыш салып келген.

Совет эрге-чагырарың чылдарының дүргүдө Хакасия ажыл-агыйлың социалист орусунга кирген. Ол чорукка социалист илгүстрелизация, кедээ ажыл-агыйлың коллективизация болгаш культу-ра революцияны шийтирилг роль-дуг болган.

Хакас областың девискэринде 1913 чылда чүгө каш борбак кустаржы шахталар, алдын уургайлар, ийи чес-хола рудниктери болгаш Абаканың демар кылгалар эвөдү турган болза, ам Хакасияда хөжүр даш, даг-руда, мыш, өвт, аш-чөм үлөтүрүүнү база чык болгаш чүрт үлөтүрүүнү 95 бүгүрүдө ажылдан турар болгаш олар чаз техника-биле чөспөгөлөгөн. Областың экономикасында үлөтүрүүнү улуг хуузу 1919 чылда 15 хуу турганында 1957 чылда 65 хуу кылдыр өскөн. Ам Хакасия чылда 2,5 миллион тонна көмүр дашты, 2 миллион чыгыш тулук мыжы, алдыны, молибденни, чес-холаны, демар рузаны, азым бүгү тулук материалдарын, улуг

херекелерин барааннарын болгаш өскөсүн-дээ чүрткө берип турар. Хакас кедээни коллективизацияны областың кедээ ажыл-агыйлың үндөсүн-биле чаарткан. 16,5 муң хуу таравчы ажыл-агыйларын орунда ам Хакасияда чүс-чүс колхозтар, он-он МТС-тер тургустунган. Ам Хакасияда төрөңиң чериниң техникамы-биле чөспөгөлөгөн 32 совхозтар ажылдып турар.

1917 чыл-биле дөңсөөрге 1957 чылда Хакасияның тарыга шөлү 24,5 катан өскөн азы 740 муң гектар болуп турар. Оон-биле кады чер ажылчың культурузы саймыраан болгаш таравчы дүжүттү бөдөн. Кур болгаш куруккан черлерин шийгээни алган чорук тарыга шөлдерин калбартырыңа илг болган. Соалгу 4 чылдарың дүргүдө 450 муң гектар кур черлер аңдартынган. Ол чорук Хакасияны Чөм Сибирьге улуг таравчан район кылдыр хуудурган.

Нинтиң маж ажылды көтүрүлүшкүдө чоруп турар. 1917 чылдан 1957 чылга чедир ийиштык бода мал 25 хуу, хой, өшкү—2 катан, хаваннар—бары-ла 15 катан көтүлгөн. Мал ажылчың продукциязын 1953 чылдан бээр дыка бөдөн. Чонун кийи бүтүрүгө хамаарыштыр сүт, саржаң, өвт бүүдөр талазы-биле АКШ-ты чокку чылдарда чедер деп бүгү улустун согузалың шийтирилгэри-ге областың кедээ ажыл-агыйлың амжы-ишчилери боттарының салымшыгына кирип турар.

Коммунист тургузушкунуң мекерелди болгаш илгелдиг тургузукчу болуп чаз совет кижиңди өдү мергеширинге таарычылдык байдал тургустунган чорук Октябрь революцияның улуг чаалап алышканының бирөөсү болуп турар. Хакас областа шахталар П. Шагровтуң, П. Балыковтуң, ийи амжылгыттың амжылгычы П. Кызылгашевтиң, комбайнер М. Чеболаевтиң, хойжулар П. Кызылгашевтиң, Д. Анкинниң болгаш өскөсүн-дээ аттары калба-биле алдаржаат.

Социализм тылзеңи-биле амжылгы чоннарың амдырал-культура улуг денени дүргүчү өзүп келген. Улустун амжылгының амжы төлөвүн чылда ортума-биле 1940 чылда 4,148 рубль турган болза, 1955 чылда 10,035 рубль чедир төптү эртемириниң кандалды. («Советская Хакасия» сулдан).

Ленин аттыг колхозта

ТАРЛАГ. (Телефон-биле). Би-Хем районнуң Ленин аттыг кедээ ажыл-агый артелиниң кезигүнери дүктү чадырап чок кырып алып дөш кызымак ажылдап турарлар. Кыргылаада 12 калымыг бир агрегат быжылдаттынган. Машинист Васильи Кызыл-оол хүнде 27—30 хойну кырып, 45 килограмм чедир дүктү камгалап ап турар.

Хой каларчылары Чымби, Онероол олар чылда 2100 грамм дүк кырып алып хүлээлге алган, чүтлө чакы кыргылаада безни хой бүрүздөн 1500—1600 грами дүктү кырып алганын.

Колхозчулар хой кыргылаама июнь 15-те бүрүн доозар дөш организаастыг амжылдып турарлар.

Малга быжыг чөс-суурну белеткээр дөш сизген кезиндегине белеткелди база чорудуп турарлар. Айт-биле сизген кестирер 7 машинаның, 11 дырбаштын септелгези доозаган. Дмитрий Норит сизген кестер машиналар септелгезине өки амжылдан турган.

Малчынар Доржу, Чымби, Марта-оол болгаш өскө-дээ малчынар сизген шөлү аштарының болгаш Кур-Сугда 100 гектар сизген шөлү сугтарыныга илгелдиг киришкенер.

Краснодоннуң сурагыг забойчыи Николай Мамайиң дайгачыктыг өгөлөшкүниң чогаалчы өү-биле элери-шаны, «Чисткоантраит» трестин Лутигин аттыг шахта-зымып бригадири Александр Кольчук болгаш оон өөрү кижи бүрүзү хүнде нормалан ажыр ийи тоннадан эвэш өвөс хөмүр дашты казып, каскан хөмүр даштын тонна бүрүдүңе 1 рубль капылганы кылдыр деп хүлээнген, оозун чедикши-книң күсселди турарлар.

Чурунта: (солгай талазын оң талазынче) участок начальниги Д. Климовициң, шахта начальниги В. Гусев, бүдүрүлгениң чартыкчыы А. Кольчук оларның коллективтиң амжы планын көрүп турары.

СССР-ниң Эртемнер академиязының Будумел-органиктиң каттыжылгалар институтунуң беким молекулярлыг каттыжылгалар лабораториясында синтетиктиң удызынар болгаш кызымак агылар кылдырыга херекелер чүдүдери бүдүрү талазы-биле ажылды чорудуп турар.

Чурунта: Лабораторияның эргелекчи, СССР-ниң Эртемнер академиязының корреспондент кезигүнү В. В. Коршак (оң талазында), эртем амжылгычымы, химия эртемириниң гандидаты С. В. Рогожин лабораторияда.

Москвада кылмыл болгаш синтетиктиң материалдарың болгаш оон кылган чүдүдериң делгелгези.

Чурунта: «Радиотехникага пластмасы амжылгалары» деп делгирки өрүктүдериң согуурга турары.

Фото Н. Ситников-биле В. Нупостуу. СЭТА-ның фотоаппараты.

Чаа-Хөл районнуң колхозтарында

УРБҮН. (Телефон-биле). «Найырал» колхозтуң колхозчулары дүктү чидирип чокка камгалап алып дөш кызымак ажылдап турарлар. Кыргытынган хойдан 2250 килограмм дүктү күрүңгө дүжааган.

АК-ДУРУГ. (Телефон-биле). Ленин аттыг кедээ ажыл-агый артелиниң кезигүнери малга быжыг чөс-суурну белеткен алып дөш өки амжылдып турарлар. Айт-биле сизген кестирер 6 машинаның, 6 дырбаштың септелгези өгөлөң.

Колхозта комсомол организациязының секретары эш Дайгыранзының улурткамы 23 кижилик бригада АК-Дуруда сизген кестер 30 гектар шөлү сугтарганнар. Өскө-дээ участоктары шөлдериниң ситени келери-биле ашталганы чорудуп турарлар.

КЫЗЫЛ-ДАГ. (Телефон-биле).

«Бурунгаар» колхоз бо чылда 9350 хой кыргымы, 4700 ажыг хойну кыргаш, 5500 килограмм дүктү күрүңгө дүжааган. Ам артык хойну бар недей шийинде кыргып доозар дөш колхозчулар организаастыг амжылдып турарлар. Эртен чылда дөңсөөрге бо чылмы дүктү дүжүдү беким.

Сизген кезиндегине белеткелди чорудуп турар. Чокта чаз айт-биле сизген кестирер 4 чаз машинаны салып алган, айт-биле сизген кестирер 4 машинаны, 40 хол кадымын септел турар.

Сизген кезиндегине белеткелди чорудуп турар. Чокта чаз айт-биле сизген кестирер 4 чаз машинаны салып алган, айт-биле сизген кестирер 4 машинаны, 40 хол кадымын септел турар.

Абакан хоорайда «Победа» деп киң театр.

Совет музыканың оруу — улусчу чоруктуң болгаш реализмниң оруу

Төнчүзү. (Эгези № 117 (4087) «Шында»). Литератураның болгаш уран-чүдүлүг айтырылларына беким принципалдыг болуп, чогаалчыларын өздөск, кичээнгелдиг көрүш, оларның чогаалчыны индигитациязын дөткөрүп херек деп Коммунист партия өрөдөн турар. Хамыктың мурнуна чогаалчы организациаларың боттарыңа чогаалчыны өйтү келген чүгүдө айт-рыларын калба-биле чугаалашкан турарын, шын тургуштарың элден алып, бөдүдүң чогаалчының чөспөгөлөгөн билип алып болгаш оларын амжы өртөр талазы-биле чогаалчыга дуз көртүрүлгөн илгү сепчилген эш-хуурунуң принципалдыг шүтүмүчүлүк болгаш бот-шүтүмүчүлүк калбарган турарын өрдөжүмүр херек. Оон-биле кады чогаалчы комсомол болгаш күштүг талаларын боттут үнелен көрүп чүгүдө. Оон түрүк коштак, добузбаан чогаалдарга безни, дөткөрүп чүгүдө чамдык чедикчил, өки талалар туруп болур. Мынчаарга чамдык чөспөгөлөгөн шүтүмүчүлүк чоруктар чогаалчы боудуна бар бүгү-дө өки чүдүлгөн бактап капталарыңа, харын-дээ үк авторунуң бүгү чогаалдыгың хүдөө көрбөдөгине барык чедир бер чазар ийиң чүдүлөр бөзө болгачык тургузар болгай. Барында чок илгү шүтүмүчүлүк дөңсөө мергешил мастериңиң хөлу безни аржакоктун кырынлап салына берилгез. Эд-не шыңгы шүтүмүчүлүк безни, бир өвөс ол чөптү болгаш чагай күзүлдиг болур болза, амжы-терекке кедээ дузлаар, бөдүдүң мергешил саймы-

раптайжыларыңче чогаалчыны сорук кылар. Чогаал бүрүдүңүң өки болгаш багай талаларың чөптү үнелен көрүп ол чогаалчы авторунуң чогаалчыны өзүдөнгө илг бээр.

«Улуг найырал» деп опера дугайында доктаалга чамдык композиторларын чамык чогаалдарын болгаш чогаалчыгазын алдардадыг үнелен көргөн болгаш толаргайлаан чорук ол шийтирге таварыла-га болган чүдүлөр болуп, шийтирениң боудунуң утказына дүүш-нөөн болгаш литературага база уран-чүдүлгө партияны удуртулганың бүгү практикамыга удур-данык болган. Ол алдардадыг үнелен көртүшкүнерин амжылдыг болуп удатпаанда дүжүргөн турган. Чыңгызчөргө, элөөн хой шыгарыңгай совет композиторларың чогаалдыгылаз мөөнү-биле барымда чок характеристиканы берген чорук ол чогаалчыларын калбар көрүңгө таарыкча чок саздарын чедирбөөн. «Улуг найырал» деп опера дугайында доктаалга алтынтын композиторларын музыкаларын билеп күсселерин кызымаарлар дээр оралдажышкынарны Төп Комитет сый шапканы билдиргип болгай.

Мынчаарга ол композиторларын чогаалдыгылаз Совет Эвилелине «чоругула» дугайында аны-бүрү хөвириниң каржы даап бодашкынынын буржуаз пропаганда кылмы турган ийиң үдө, оларның музикамы болуп чүрткө калба-биле чыгылганын, 1948 чылдың соон дөңсөөн оларын билгези өң дээр, бадылук демократтыг чогаалдар му-

зыкамы хой-нииниң болгаш үнелен көртүшкүңүң алган болгаш Сталиның шаңдалары-биле төлөнтг делгелдиргесин. С. Прокофьевтиң болгаш Д. Шостаковичтиң совет музыкамын мурнуна кайгычымы улуг ачы-хавыяларын хүдөөн көргөн чорук В. И. Ленин аттыг шаңдалдык лауреатары беким атты ол композиторлар тыл-сөзүндөндө азергейлестинген.

Уран-чүдүлүг удуртуруңуң сымны чок денничи принциптериң чабыгылыш чок чорутушаан, партия болза чамык композиторларын операаларын болгаш чогаалдыгызын үнелен көрүдөгү болгаш алдардадыг болгаш бөдүдүң чаз доктаалы-биле бүрүң эли турар. Бо дээрге совет хой-нииниң мурнуна чөптү шүтүмүчүлүк көргөн бүгү-дө чогаалдарын ам шүтүтүзү-на чүмү-биле «чагырты» дөңсө ол өвөс деп чүбө билдиргип.

«Улуг найырал», «Богдан Хмельницкий» болгаш «Чуректиң ханымыдан» деп операалар үнелен көрүдөгү болгаш бүгү-дө дөңсөөлөгөн, таварыла болгаш чүдүдериң ам чабыттышаан. Төп Комитет идеологтуг айтырылларың талазы-биле партияның доктаалдарыңа илгелдиргестинген кол чүдүдериңиң сымны чогун база дагың озылаан демделген турар.

Эртен он чылдыг дүргүдө совет музыка уран-чүдүлүг улуг болгаш алдардыг оруктү эртен. Оон бүгү чогаалчы күштериниң илгелдиг чык келген тууду-на өзүң, совет музыкамын тургузушкунуңа фронтуну дым калба болуп келген; мурнуку болгачык халгач чорукту амжып өрткөн болгаш чүрткү композиторларыңың база музыка эртемириниң хой национал бүгү улуг отрядының принципалдыг үндөсүнө сыйрыг каттыжылгына үндөшлөш болгаш амжылдып тургустунган чорук Октябрь революцияның улуг чаалап алышканының бирөөсү болуп турар. Хакас областа шахталар П. Шагровтуң, П. Балыковтуң, ийи амжылгыттың амжылгычы П. Кызылгашевтиң, комбайнер М. Чеболаевтиң, хойжулар П. Кызылгашевтиң, Д. Анкинниң болгаш өскөсүн-дээ аттары калба-биле алдаржаат.

Социализм тылзеңи-биле амжылгы чоннарың амдырал-культура улуг денени дүргүчү өзүп келген. Улустун амжылгының амжы төлөвүн чылда ортума-биле 1940 чылда 4,148 рубль турган болза, 1955 чылда 10,035 рубль чедир төптү эртемириниң кандалды. («Советская Хакасия» сулдан).

рукутү амжып өрткөн болгаш чүрткү композиторларыңың база музыка эртемириниң хой национал бүгү улуг отрядының принципалдыг үндөсүнө сыйрыг каттыжылгына үндөшлөш болгаш амжылдып тургустунган чорук Октябрь революцияның улуг чаалап алышканының бирөөсү болуп турар. Хакас областа шахталар П. Шагровтуң, П. Балыковтуң, ийи амжылгыттың амжылгычы П. Кызылгашевтиң, комбайнер М. Чеболаевтиң, хойжулар П. Кызылгашевтиң, Д. Анкинниң болгаш өскөсүн-дээ аттары калба-биле алдаржаат.

Социализм тылзеңи-биле амжылгы чоннарың амдырал-культура улуг денени дүргүчү өзүп келген. Улустун амжылгының амжы төлөвүн чылда ортума-биле 1940 чылда 4,148 рубль турган болза, 1955 чылда 10,035 рубль чедир төптү эртемириниң кандалды. («Советская Хакасия» сулдан).

рукутү амжып өрткөн болгаш чүрткү композиторларыңың база музыка эртемириниң хой национал бүгү улуг отрядының принципалдыг үндөсүнө сыйрыг каттыжылгына үндөшлөш болгаш амжылдып тургустунган чорук Октябрь революцияның улуг чаалап алышканының бирөөсү болуп турар. Хакас областа шахталар П. Шагровтуң, П. Балыковтуң, ийи амжылгыттың амжылгычы П. Кызылгашевтиң, комбайнер М. Чеболаевтиң, хойжулар П. Кызылгашевтиң, Д. Анкинниң болгаш өскөсүн-дээ аттары калба-биле алдаржаат.

Социализм тылзеңи-биле амжылгы чоннарың амдырал-культура улуг денени дүргүчү өзүп келген. Улустун амжылгының амжы төлөвүн чылда ортума-биле 1940 чылда 4,148 рубль турган болза, 1955 чылда 10,035 рубль чедир төптү эртемириниң кандалды. («Советская Хакасия» сулдан).

рукутү амжып өрткөн болгаш чүрткү композиторларыңың база музыка эртемириниң хой национал бүгү улуг отрядының принципалдыг үндөсүнө сыйрыг каттыжылгына үндөшлөш болгаш амжылдып тургустунган чорук Октябрь революцияның улуг чаалап алышканының бирөөсү болуп турар. Хакас областа шахталар П. Шагровтуң, П. Балыковтуң, ийи амжылгыттың амжылгычы П. Кызылгашевтиң, комбайнер М. Чеболаевтиң, хойжулар П. Кызылгашевтиң, Д. Анкинниң болгаш өскөсүн-дээ аттары калба-биле алдаржаат.

Социализм тылзеңи-биле амжылгы чоннарың амдырал-культура улуг денени дүргүчү өзүп келген. Улустун амжылгының амжы төлөвүн чылда ортума-биле 1940 чылда 4,148 рубль турган болза, 1955 чылда 10,035 рубль чедир төптү эртемириниң кандалды. («Советская Хакасия» сулдан).

рукутү амжып өрткөн болгаш чүрткү композиторларыңың база музыка эртемириниң хой национал бүгү улуг отрядының принципалдыг үндөсүнө сыйрыг каттыжылгына үндөшлөш болгаш амжылдып тургустунган чорук Октябрь революцияның улуг чаалап алышканының бирөөсү болуп турар. Хакас областа шахталар П. Шагровтуң, П. Балыковтуң, ийи амжылгыттың амжылгычы П. Кызылгашевтиң, комбайнер М. Чеболаевтиң, хойжулар П. Кызылгашевтиң, Д. Анкинниң болгаш өскөсүн-дээ аттары калба-биле алдаржаат.

Социализм тылзеңи-биле амжылгы чоннарың амдырал-культура улуг денени дүргүчү өзүп келген. Улустун амжылгының амжы төлөвүн чылда ортума-биле 1940 чылда 4,148 рубль турган болза, 1955 чылда 10,035 рубль чедир төптү эртемириниң кандалды. («Советская Хакасия» сулдан).

Россия Хакасияның эки-тура-биле каттышканың 250 чыл болаганына

Хакасияның шахтерларының хоорайы

Черногорскийн кол байлаа каралды. Инде кижилер ону дөш чурттап, ажилдап турарлар. Рудник-даа көмүр дөш чагайып, өзү турар. Аңа хоорайы үндөсөл тургусканынан, бүдүрүгенин ажилдап агазынан бээр бо чылдың ионда бежен чыл болур. Совет эрге-чагырганын чыдарынын дургузуда, беш чылдар планнарынын чыдарынын дургузуда үлестир болгаш культура көгүздөсүнүн талазы-биле социалист Черногорск хоорайга уаг эскеринишканын болаганын оң чурттагычлары уаг өөрүшү-биле демдеген турарлар.

Эң-не баштайгы Хакас дагыжыларынч шээри ам пенсонер хүндүгү шахтер Александр Арсеньевич Коченов бодуну салтымшыканына артык уеде Черногорскийн кавдыг турганын тодаргай көргүзүп турар.

— Черногорскийн көмүр даш уургайына 1931 чылда келерине үш-ле шахты турган. Аңа кзын турганы кире көмүрү ам № 25 үчүстөгүн чыгыш шахтазы берип турар. Мындары шахтерлар күсүрү хаай, демир хүрүр-биле чепселген турган. Ажылчы чоңуңу культура демнеи дыка куду. Куду, библиотека, эмнеге, радио, телефон чок турган.

Черногорскийн хоорай, оң дагыжылары, бүдүрүгелери бүгү совет чурт-биле кады өзү келген. Ада-чурттуу техниканын чепселенин, көмүр даш казылганын өздөлдү, хоорай чыл турум калыбын, көмүр даш уургайында чаа, мурнакчы чүдүлөр тыптып, бүдүрүгелери күчүгү угадып, күш-ажылдын организацианы сайылгангайын турган. 1939 чылда үчүн шахталар ажилдап турар болу берген. Дайын мурундагы чылдарда Черногорск Красноярск крайының көмүр даш бүдүрүр төгү ашарган.

Ада-чурттуг Уаг дайышының чыдарында дайынын тилээринде хей металл, көмүр даш керек турган. Оң сорулганы дагыжылар өкчө болгон. Олар күштерин харамнамайын, дун-хүн чокка фронтузу өубиле ажилдап турганнар.

Ада-чурттуг Уаг дайышының соонда бо эртеке чылдарын дургузуда көмүр даш шахталары таныттынас кылдып хуулаган. Ада-чурттуг чаа, кайгычык өнн техниканын хандартынган. Шахталар ам чер иштинин уаг заводтары болу берген. Оң чыл мурунда бөжин чер иштинден көмүр дашты айттар-биле сөөрттүп үндүрүп турган болза, ам дүрген чоруу пөздилер көмүр даш шахталар иштинден дашкаар сөөрттүп үндүрүп турар, а шаанда айт-биле шахталар иштинден көмүр даш сөөрттүп турган кижилер ам электросетилярин башкарып-чылары апарган. 1950 чыл-биле деңизге белин бо уеде транспортерларын, электротарларын саны дыка көвүдөн.

«Хакас көмүр даш» трестинин дагыжыларынч келир уедеги сорулга

ам билдингир. Бо үе-биле деңизге 1965 чылда олар ийн кзын хей оттулар чүдүлү кзын айыр жүрүдү. Олар эртеке чылга ууру бо чылмы бөжин дун-хүн иштинде көмүр даш казылганын ортума-биле 400 тонна чедир көвүдөш, күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүн улагытырып, оттулар чүдүлөринч бот-үне-инг дыка чыгыдырлар. Көмүр даш казылгынын улам кыай механикастарынын айтырылганы бүдүрүлдүгү шийтирлеттингир турар. Көмүр дашты казырып, чүдүрерин, күдүрерин, ийн бээр сөөрттүрүн меза-иштининин түнеленин оон черге төктүп, чидиритип болур чоруу чок болган.

Бо чылдың бирги кварталынын ажылдык түнелдерин бугаар Черногорскийн шахтерларына РСФСР-нин Министрлер Чөвүлөсүнүн шилдерин Кызыл тугун болгаш 421 муң рубль түнүгү бирги чертенн айна шацналын тывыскан Хакасияның Россияга эки тура-биле каттышканының 250 чыл өмөгө алдар болдурган социалист чарышка кирешем дагыжылар 100 эмелен көмүр дашты пландап дашкаар берген.

Черногорскийн хоорай болу база-ла дүрген өзү, чараш көрүштүгү болуп турар. Оң төш—Советская кудумчузунда он-он квартираларыг чаа чурттагы бажычылары, культура албан черлеринин хей-инин бажычылары туттунган. Хоорайның культура болгаш дыштангыла пармы 28 гектар шөлдү эзеп турар, пармы хоорайның чурттагычлары 1951 чылда боттары кылган.

Чөрбн чылдың мурунда дагыжыларынч үнер ирги бе азы үнес ирги бе дийип, каргофель олтуртуп турган черлеринде ам салдар, фруктулаг манытар үнгүлөп келген. Хоорайның кудумчулары, квартиралары, бажычылар чык час бүртүндө-ле чараш ногаан болуп көгүжүп турар.

Көмүр дашчыларың хоорайында уаг өөрдөлгөн калбак сайгыраат. 1936 чыл-биле деңизге өөреникчилеринч саны беш каттап көвүдөн.

Ам үш аге школа, чели чыл школы үш, ортума дөрт болгаш чаа-чаа школылар ажилдап, ам-дал немештер тутууну турар, көмүр даш үлестүрүгө болгаш тулугга калдар белектер турар хоорайының тускай өөрдөлгө чедерлик аныктар хөйү-биле өөрсөн турарлар. Чүгүлө сөөлгү беш чылдарынч дургузунда бригадалап болгаш тус-тузу биле өөренир чурта-биле алды муң хич дагыжыларын өөрткен, ийн чүгүлө ажылчылар, албин-хаакчылар, техниктер бүдүрүгелден хоорайдыг даг техникумунч көжөөн салбырында өөрсөн турарлар. Оң техникуму дооскан хей-хей кижилер ам Черногорскийн бүдүрүгелеринде ажилдап турарлар.

Хоорайның ажылчы чоңуңу м-териналдык байдалы экижап, угаан-болал херегалары улам бедип турар. Боттарының дыштангылазын культуруг болгаш көгүлү эрттирер черлерин черногоржуларда бар. Оларын мурунда культура бажычының, беш клубтарын, чөрбн ийн кызыл булуңуларын экижтери ажыл, чүс үчүн муң ажыл ийн-бүрү номинарыг чеди библиотекалар, ийн стадион, сугга эштер чер бар. Радиожуулага калбак неперөөн. Бир эвес дөрткү беш чылдың эөлүгү чылмында хоорай чурттагычларына 242 радиоприемниктер турган болза, ам дөрт муң кире радиоприемниктер бар. Паркта урууларынч демир оруун тургускан. Ам хоорайда 390 өмчилер, фельдшерлер ажилдап турар.

Черногорскийн кайы-даа бүдүрүгелеринде шахталарга, тулугчуларга демир оруучуларга, чурт болгаш кооператив бүдүрүгелеринин ажилдагычтарына баарга,—оңар мынак Төрөөн чуртугунч четелетишканын болгаш күчү-шындын быжыларына бүгү-ле чүдүлөп кылып, эрес маалымыг, чогаалчы ажилдап турарлар.

И. КУЛЕШОВ,
Черногорск хоорай.
Хакасия.

Абаканын демир рудазы

КРАСНОЯРСК. (СЭТА). Крайның демир руданын байлаак чылдар черлерин геологтар илеренин тыпканнар. Кара металлургияга херегалар өн үнеинг чиг-эт чер иштинде миллиард-миллард тонна кылдыр кагагалаттынып чыдар. Оң байлактын чылдар черлеринин бирөөсүн — Хакас автономия-нуг область Абаканын демир руданын ажилдап кылдырып ага-лей берген. Руданыг желеонарын Кузнецкийн металлургия комбинатынч чорууп турар.

Ам Тенин руданынч тууду чорууп турар. Оон күчүгү 6,5 миллион тонна руда болур. Тенин дагыг хеминин унунга чаа суурун баштайгы кудумчуларын шалда-ла өзүп үнген. Чылдың төнчүлүгө чедир тулугчулар ам-даа немей 7,5 муң дөрбөлчө метр чурттага бажычыларын, школаны, эмнеген, клубту, урууларынч албан черлерин турар.

Көмүр үнеин руданынч белин дагыг демир орук шугумун болгаш чаагайык орукту кылып турар. Оруктун өн-не берге үчүстөктөрүнүнч бирөөсүнө чокта чаа уаг күштүгү чымылгыны кылган. Чымылгыны агаарыг 130 муң кубометр даштыг довуракты чаа тепсин үндүрген. Бо чылмын тууду Сталинск-Абаканын демир орук-биле тууш-ла болур.

Ангарынын кавымында чыдар Ангар-Питскийн бассейл хей-хей руданы берип болур. Уаг ажыл-агыйынч чөвүлөш Ангар-Питскийн демир руданыг районунаг рудиникти болгаш арылгап болбазыралыг фабриказын тударын шийтир-дөн.

Дыштангыла хүтүгө сөгүстөшкөн.

Фото Я. Томашты.

Доозулбастаан септелге

Былды хоорайның коммунал килдинин Рабочая кудумчузунда ийн аал ишти чурттаар № 75 бажычынын кылгаш септелгенин марта-ла кылмын эгелөөн. Областыг септелге-тууду контораны (начальниги В. Зильберман) ажылчы бригадаларынч септелге доозулагыже чедир чыгыш черге бажылавайын, өске-даа үчүстөгүнч чорууп турганынча түнеленин бажычынын септелгенин хуусаазында доозулабайн.

Бо бажычынын чурттагычларынын үндүргөн, бригадир А. Варламова уаурткан дөрт кижини оон септелгенин тургускан. Олар бажычынын дөмөсүн болгаш шалазын солаан. Кылдыңган ажилдыг шыныры багай болган, шалазын бажычыларын кылбаан, дески эвес үндүрүк-кирил, чамдык черлерде чокдак мыштар эшпөө болгаш чамдыктарынч өргн манзаларын солауваан.

Олар ову дооспаанда-ла өске үчүстөгү ажилдагыры-биле чорууп-дупканынч септелге ара соосаан. Ук бажычынын септелгенин кылмыр-биле апрель төнчүлүгө П. Яковлевич бригаданын чорууван. Бригада-каныг хүн ажилдап кырма өргө-газы тургузуп, өргн сарапчаны бускан. Дараазында хүн үч бригаданы Коченов кудумчузунда № 30

«а» бажычынын септелгенин кылдыр-тыры-биле чоруупкан. Олар аңа ай ажыл үнеин иштинде ажилдап септелгени доосканнар.

Септелге үчүстөктөрүн тууду материалдары-биле долу хандыраанын уламнан ажылчылар ажил дүнеринин хей нурууун хакас эрттирп турарлар.

Бо бүгүчү харазы-биле Н. Яковлевуң бригаданынч кижинч бүрүгү майда мурундазынч эвөөш ажил төлөваринч буга-ганнар. Бо дугайында ажылчыларынч бүдүрүгө туралыг септелгенин дүрген темпиги, шынырыг кылдыр доозар деп мурунч савадарынч областыг септелге контораны бо хүнге чедир өөрсөн көрбөөн—деп бригадир чугаалап озуар.

№ 75 бажычынын чурттагычын Е. Кусалашевинч чугаалап алдырга, септекилер өске үчүстөгү чорая соонда септелге кылдыр материалдарын эртеке-дүшкөн кижилер алгаш баргаш, чүгү-даа артыкан.

Ук бажычынын септелгенин чокта-ла чаа уламчылап эгелөөн. Оң кырмазын кылдыр манзын станокна ховулаваанынч ажылчыларынч кол-биле ховулап, хей шахты аңа эрттирп турарлар.

Моон-биле кады прораб Бондарен-

во ажылчыларынч нарядын өй-шанды бажывейн келген. Шах мандыг манзаларын ажылчылар хов-биле ховулап кыла-даа, ову белек материалдың хөү-биле бижип берип келген. Оң чоруу ажылчыларынч ажил төлөваринч көчүгү уаг кызырдын болдуртуп келген. Септелгеге херегалар турар мыш материалдарынч шыныры бууу, колдуунда-ла будуштуг, хуртыг, кескини манзалар. Бо бүгү ажилга уаг саат укараштырып, септелгенин темпиги дүргедеринч шалтыктап келген.

Мындыг ажилдыг байдал хоорайның гостиницанынч септелгенин база бар. Гостиницанынч септелгенин февраль 19-та эгелээ-даа бо хүн-черге чедир ийга кызын бөжин дооспаан.

Гостиница септелгенин баштай 20 кижин ажилдап турган, мында ам чүгүлө 8 кижин артыкан. Сөөлгү уеде септелге кылмыр-биле экеп алганын тууду материалдарынч өскөр сөөрттүп алгаш барган, материал чедимпей турар. Гостиницанынч септелгенин эгелээнинде бээр бо аразында, аңа хөтөгн кижилерден килерип алза чогуур 30.000 рубльдыг оруугазы кирбөөн.

С. МОНГУШ.

Чоннуң билдирешинин саададып болбас

Колхоз кезигүгүнө кирер кижилерин колхозчуларынч ийни хуралына хүлөөп алып деп көдө ажилдыг артелинч Уставы неген турар. Оң негендеги Уаг-Хем районуң «Эйлиг-Хем» колхозунун баштаар чери (дараазы ш Сагозков) боттандырбайн турар.

Колхоз кезигүгүнө кирери-биле Кара-оол, Бүдүг, Санчы-Бүдүп, Дам-Хуурак, Биче-кис деп кижилер билдирешин килергенер. Оларынч билдирешининерин баштаар чер ийни хуралга килерип, үр

үеде сазалдыг чыттырганынч түнеленин Санчы-Бүдүп, Дам-Хуурак олар өскөр чоруу барганнар.

Болхоз кезигүгүнө кижилер килерип алып айтырыгын чугаалашпай турарынч уламнан өске черлерден келгелөөн кижилер кезек уеде боттарыга ажилдап алгаш-ла чоруу баар чүгү бар. 1957 чылдан бээр колхозка илчар ажилдап тургаш, чоруу барган кижилер он ашкан.

Бир эвес ийлиге ажилгыг ажыл кылдып, доктаамал чурттаар дөш келген кижилер болза, оларынч эки-туразынч барымдалап, артед кезигүгүнө хүлөөп аларынч айтырынын шийтирлер, колхозтуг кызын күжүн улагыттыр ужурау. Бир эвес түр уеде боттарынын хула-а ажилынч бот чоруу кижилер болза, оларын ажилга килербесе чогутур. Болхоз дөрте мылыг туу кижилерин түр уеде ажил тывар чер эвес-ле болгай.

Н. ООЛАН.

Черногорскийн Советская кудумчузу.

фонизы, Б. Лютинскийн Ушкү симфониязы, Иис Навозтув Алдыгы симфониязы, литва композитор Б. Дварнонастын скрипкага херегалар Концерти дөш шыкшап шыкындыг дыка уаг симфониялыг көгүлө чогаалдары-биле, кантаталар-биле болгаш ораториялар-биле байлашкан. В. Захаровту, И. Дунаевскийн, В. Соловьев-Седойну, А. Новикову, С. Тулякову, В. Мураделдин тайбын болгаш күш-ажыл дугайында чаа ирлары болгаш өске-даа хей-хей чогаалдар чыгылап үнгөн. Оң бүгү болза 1948 чылдың соонда эртеке чыгыш-ла оң чыл иштинде—бистич композиторларынынч бүгү салгаларынч доту болгаш иденейлгич чөгүлдикчи амдыралынынч он чымылгы дургузуда тургустунган. Совет музыканың көгүлдөсүнө оңа уаг чедипшанер СЭКП-нин XX съездинин соонда чедип алдынган. Пролетар революциянынч идеялары-биле сиңикченин ийитилеге өндүр чагай динчылар чаа чогаалдарын тыптып келгенгн демдегелерин өөрдүчүг.

Бодунуң өнн чедипшанери-биле ам совет музыка болза дайынчы, сорукурук уран-чүдү, реалистич, чокта чок, амдырал-биле болуунч быгыгып турар харылдааларын күштүг уран-чүдү болуп турар. Оң чоруу чүгүлө амгы үнеинч темаларын болгаш дөвөларынч калдырар харыра тууду турарындан эвес, харын база музыка дымнык демократичдыштыгынан, бөдүп болгаш тода аялгагыг хевирге, иржы өгени күштөлдөрүнч, өмөгөн-биле дийриг улагуун уран-чүдү улам-на даян ажилдагырыг азы-бүрү улавышканын болгаш чогаалдыкч аргаларынч композиторларынч чүткүздүгүн көстүп турар.

Бистич бүгү культурамын-биле бир дөмөй, совет музыканың өнн-лазыр бот шыкыры болза, тодаргай

тускайлап национал онзагай чүдү биле пролетарынч интернационализмнч өшпөс идеяларынч үзүл-бөс чыгыш өннө болуп турар. Хей национал совет уран-чүдү үзүл-бөс дайынынын идеологияныг, бот-боттарын чогаалдыкч билдиринге болгаш азы-дунма национал культураларынч кайы-кайы-ээн дөш байлактырына үндөсөл турган чөвүлө-ла идрөөршилерин, совет хей национал уран-чүдүгүн социалист принциптеринден өрттүп турар бүгү-ле чүдүлөрин эштеп чок көрүнуң бугаунга чогаалдыкч ажилдагычларын кижилдин турар.

Совет музыканың депшигелит шынарлары, оң дыка уаг чедипшанери болза, идеология айтырылганынч талазы-биле партияныг доктаалдарынч идеяларынч амдыралчы күжүгүнч бадькалдыг херекичи болур.

Музыкада оң доктаалдарынч ууруларынч улагангыг кадык эвес, биске өкөөтөн боаушканынч айландырып ботунч чыгыш чөвүлө-ла идрөөршилерин, совет хей национал уран-чүдүгүн социалист принциптерин «эде көөр» дийи бергенер, XX чүс чылмын музыкалыг чартыкчы улаанынчынч үнелерин «эдер» эрежек чүгүлө дүргүгүлө негенден салып үндүргенер. Олар бистич чаа, хич депшигелит ийди-уран-чөвү шынарларынч социалистич уран-чүдү-вүс-биле эрги, буржуаз дөсөлейинч уран-чүдүгүнч аразында үндөш маладыг чаа чыжыларынч орада-дашканнар. Музыканыг хей-интинин өнн революционист орадажыш-

кынырға шийтирлгит өйтүр шымылгынын берген.

Совет композиторлар Октябрьнч 40 чылмыга чаа-чаа уаг чедипшанерилап чуртушканнар. Бистич Төрөөн чуртуушка байыраалдык чылды совет музыка онн идеялык болгаш долу байлактыг амдыралдыг чурттап турган. Композиторларынч Бүгү-эвилелдин Ийни съездинч чедипшанери эртенер. Россия Федерациянынч Композиторларынч Бүгү-эвилелдин Ийни съездинч чедипшанери эртенер. Россия Федерациянынч Композиторларынч Бүгү-эвилелдин Ийни съездинч чедипшанери эртенер. Россия Федерациянынч Композиторларынч Бүгү-эвилелдин Ийни съездинч чедипшанери эртенер.

Музыканың хей-хей эки чаа чогаалдары Октябрь революциянынч 40 чылмыга холбаштыр болган Бүгү-эвилел болгаш республикалар фестивалдарына, Арменияныг, Белорусияныг, Украинаныг, Литваныг композиторларынч элдерининч пленумдарына чыгылап турган. Прибалтика республикаларынын совет музыкалынын Ригага болган фестивалы, Польшаның болган Сибиринч автономия республикаларынын композиторларынч болган музыка эртенелерининч конференцияныг, чокта чаа доозулаг «Закавказье музыканынч чымы» хей националдыг совет музыканың бугуу байырааны, бистич чуртуу-стун азы-дунма республикаларынын музыка культураларынч бот-боттарында үргүчү байлакшымынч бүдүрүлдү херекичи болган.

Совет улагуу ийтелгенде чедипшанери эртенер, XX чүс чылмын музыкалыг чартыкчы улаанынчынч үнелерин «эдер» эрежек чүгүлө дүргүгүлө негенден салып үндүргенер. Олар бистич чаа, хич депшигелит ийди-уран-чөвү шынарларынч социалистич уран-чүдү-вүс-биле эрги, буржуаз дөсөлейинч уран-чүдүгүнч аразында үндөш маладыг чаа чыжыларынч орада-дашканнар. Музыканыг хей-интинин өнн революционист орадажыш-

оңар чүрөктүн азынчынч өөрүш күлүг хүлөөп алганнар. Бүгү-ле совет музыканынч сетки-сагыныч илерелештишкан, оң хуралга кылган чугаазына композитор Шостаковичинч чугаалааны болза, композиторларынч салжм-чанын, арга-мергежилин, уран-чүдүгүнч четелдеринч Коммунистич партиянын болгаш Совет чазактын тургузуп бергени дег шах оң кире кайгычыг таарымчалыг байлаалар музыка уран-чүдүгүнч төгүзүгө туруп көрбөөн. Оң чугаазына, өске-даа шыларангай совет чуртуучуларынч чугаалары-биле бир дөмөй, совет уран-чүдү ийтелгенде чедипшанери күжүгө партиянынч ийелештирилди болгаш ийелештирилди, оңу партия бодунун ийниг дуалагычы кылдыр көрүп турары дөш төрөөн партияныг ханымы-биле өөрүп чегириниш дивылап турган.

Совет музыка, нарындалыг көн-аргадыр чүдүлөр-биле болгаш өзү барымдалаар чоруктар-биле-даа, натуралистич бөдүндүшкүнч биле-даа чыгыш чокка демсежил көгүжүшкөн, бүгү делегейге кайгычык уаг ат-алларын чаалап алган. Совет композиторларынч өнн чаа чогаалдары, бүгү кижинч төрөгеленге хостуг социалистич күш-ажылдыгынч, уластарынч аразында акындымалыкты чоруткүг болгаш найырдалынч идеяларынч чедирешкан, бистич Төрөөн чуртуу-стун кызылгарларынч арга дашкаар чыгыш чымылгы болган. Эң байлак музыканынч чымылгыларынч, улагуунч чогаалдыгынынч төттүмөс бай үнер дөсөстерин чурту, Гинканың болган Чайковскийн, Мусоргскийн болгаш Римский-Корсаковтун төрөөн чурту болур бистич чуртуу-стун ССР-ннч мурунч реалистич музыка культуразынынч чөдөлгичи кылдыр көрүп турар амгы үнеинч бүгү-ле депшигелит музыканынч

оңар чүрөктүн азынчынч өөрүш күлүг хүлөөп алганнар. Бүгү-ле совет музыканынч сетки-сагыныч илерелештишкан, оң хуралга кылган чугаазына композитор Шостаковичинч чугаалааны болза, композиторларынч салжм-чанын, арга-мергежилин, уран-чүдүгүнч четелдеринч Коммунистич партиянын болгаш Совет чазактын тургузуп бергени дег шах оң кире кайгычыг таарымчалыг байлаалар музыка уран-чүдүгүнч төгүзүгө туруп көрбөөн. Оң чугаазына, өске-даа шыларангай совет чуртуучуларынч чугаалары-биле бир дөмөй, совет уран-чүдү ийтелгенде чедипшанери күжүгө партиянынч ийелештирилди болгаш ийелештирилди, оңу партия бодунун ийниг дуалагычы кылдыр көрүп турары дөш төрөөн партияныг ханымы-биле өөрүп чегириниш дивылап турган.

Совет музыка, нарындалыг көн-аргадыр чүдүлөр-биле болгаш өзү барымдалаар чоруктар-биле-даа, натуралистич бөдүндүшкүнч биле-даа чыгыш чокка демсежил көгүжүшкөн, бүгү делегейге кайгычык уаг ат-алларын чаалап алган. Совет композиторларынч өнн чаа чогаалдары, бүгү кижинч төрөгеленге хостуг социалистич күш-ажылдыгынч, уластарынч аразында акындымалыкты чоруткүг болгаш найырдалынч идеяларынч чедирешкан, бистич Төрөөн чуртуу-стун кызылгарларынч арга дашкаар чыгыш чымылгы болган. Эң байлак музыканынч чымылгыларынч, улагуунч чогаалдыгынынч төттүмөс бай үнер дөсөстерин чурту, Гинканың болган Чайковскийн, Мусоргскийн болгаш Римский-Корсаковтун төрөөн чурту болур бистич чуртуу-стун ССР-ннч мурунч реалистич музыка культуразынынч чөдөлгичи кылдыр көрүп турар амгы үнеинч бүгү-ле депшигелит музыканынч

оңар чүрөктүн азынчынч өөрүш күлүг хүлөөп алганнар. Бүгү-ле совет музыканынч сетки-сагыныч илерелештишкан, оң хуралга кылган чугаазына композитор Шостаковичинч чугаалааны болза, композиторларынч салжм-чанын, арга-мергежилин, уран-чүдүгүнч четелдеринч Коммунистич партиянын болгаш Совет чазактын тургузуп бергени дег шах оң кире кайгычыг таарымчалыг байлаалар музыка уран-чүдүгүнч төгүзүгө туруп көрбөөн. Оң чугаазына, өске-даа шыларангай совет чуртуучуларынч чугаалары-биле бир дөмөй, совет уран-чүдү ийтелгенде чедипшанери күжүгө партиянынч ийелештирилди болгаш ийелештирилди, оңу партия бодунун ийниг дуалагычы кылдыр көрүп турары дөш төрөөн партияныг ханымы-биле өөрүп чегириниш дивылап турган.

Совет музыка, нарындалыг көн-аргадыр чүдүлөр-биле болгаш өзү барымдалаар чоруктар-биле-даа, натуралистич бөдүндүшкүнч биле-даа чыгыш чокка демсежил көгүжүшкөн, бүгү делегейге кайгычык уаг ат-алларын чаалап алган. Совет композиторларынч өнн чаа чогаалдары, бүгү кижинч төрөгеленге хостуг социалистич күш-ажылдыгынч, уластарынч аразында акындымалыкты чоруткүг болгаш найырдалынч идеяларынч чедирешкан, бистич Төрөөн чуртуу-стун кызылгарларынч арга дашкаар чыгыш чымылгы болган. Эң байлак музыканынч чымылгыларынч, улагуунч чогаалдыгынынч төттүмөс бай үнер дөсөстерин чурту, Гинканың болган Чайковскийн, Мусоргскийн болгаш Римский-Корсаковтун төрөөн чурту болур бистич чуртуу-стун ССР-ннч мурунч реалистич музыка культуразынынч чөдөлгичи кылдыр көрүп турар амгы үнеинч бүгү-ле депшигелит музыканынч

оңар чүрөктүн азынчынч өөрүш күлүг хүлөөп алганнар. Бүгү-ле совет музыканынч сетки-сагыныч илерелештишкан, оң хуралга кылган чугаазына композитор Шостаковичинч чугаалааны болза, композиторларынч салжм-чанын, арга-мергежилин, уран-чүдүгүнч четелдеринч Коммунистич партиянын болгаш Совет чазактын тургузуп бергени дег шах оң кире кайгычыг таарымчалыг байлаалар музыка уран-чүдүгүнч төгүзүгө туруп көрбөөн. Оң чугаазына, өске-даа шыларангай совет чуртуучуларынч чугаалары-биле бир дөмөй, совет уран-чүдү ийтелгенде чедипшанери күжүгө партиянынч ийелештирилди болгаш ийелештирилди, оңу партия бодунун ийниг дуалагычы кылдыр көрүп турары дөш төрөөн партияныг ханымы-биле өөрүп чегириниш дивылап турган.

Совет музыка, нарындалыг көн-аргадыр чүдүлөр-биле болгаш өзү барымдалаар чоруктар-биле-даа, натуралистич бөдүндүшкүнч биле-даа чыгыш чокка демсежил көгүжүшкөн, бүгү делегейге кайгычык уаг ат-алларын чаалап алган. Совет композиторларынч өнн чаа чогаалдары, бүгү кижинч төрөгеленге хостуг социалистич күш-ажылдыгынч, уластарынч аразында акындымалыкты чоруткүг болгаш найырдалынч идеяларынч чедирешкан, бистич Төрөөн чуртуу-стун кызылгарларынч арга дашкаар чыгыш чымылгы болган. Эң байлак музыканынч чымылгыларынч, улагуунч чогаалдыгынынч төттүмөс бай үнер дөсөстерин чурту, Гинканың болган Чайковскийн, Мусоргскийн болгаш Римский-Корсаковтун төрөөн чурту болур бистич чуртуу-стун ССР-ннч мурунч реалистич музыка культуразынынч чөдөлгичи кылдыр көрүп турар амгы үнеинч бүгү-ле депшигелит музыканынч

Музыка, доктаамал чурттаар дөш келген кижилер болза, оларынч эки-туразынч барымдалап, артед кезигүгүнө хүлөөп аларынч айтырынын шийтирлер, колхозтуг кызын күжүн улагыттыр ужурау. Бир эвес түр уеде боттарынын хула-а ажилынч бот чоруу кижилер болза, оларын ажилга килербесе чогутур. Болхоз дөрте мылыг туу кижилерин түр уеде ажил тывар чер эвес-ле болгай.

Н. ООЛАН.

